

GASETA DE LES ARTS

15 DESEMBRE 1924

DIRECTOR: JOAQUIM FOLCH I TORRES

Any I. — Núm. 15

El genial paisatgista Joaquim Mir

L'obra i la personalitat d'en Mir no són pas a descobrir certament. De ja fa anys, el seu nom figura entre els noms dels nostres mestres de la pintura moderna, i el seu art, personalíssim i espon-tani, és una de les glòries més netes de la producció pictòrica contemporània. Així avui, la nostra GASETA DE LES ARTS, amb motiu de tenir en Mir oberta una exposició de les seves darreres obres a les Galeries Laietanes, no ve a fer la crítica de l'obra d'un pintor que exposa, sinó un homenatge al mestre per tots reconegut com a un dels mestres.

Als qui han practicat el periodisme i sobretot el reportatge artístic, els noms dels artistes ens vénen a la ploma, acompanyats tothora d'un qualificatiu. Els qualificatius de les gasetilles són dins la redacció d'un diari que s'estimi, no pas una cosa banal, sinó perfectament classificada. En Raimond Casellas, crític d'art eminent i mestre nostre en periodisme i en moltes altres coses, quan dirigia *La Veu de Catalunya*, tenia perfectament establerta la taula de qualificatius a aplicar a les gasetilles i sonaven tots ells a justícia. Fent de periodista, amb la ploma als dits, en donar compte d'una Exposició que faria tal o qual pintor o d'un llibre que havia publicat tal o qual literat, la ploma s'aturava en determinar el qualificatiu, i a la redacció de *La Veu*, on érem quan això esdevenia, s'establí de l'un cap de taula de la redacció a la taula del Director el següent diàleg:

— Senyor Casellas...
Don Fulano?...
— Eminent! — responia ell.
— I en Sütano?...
— Notable!

Un dia que en Mir havia d'obrir una exposició — que fou memorable — a la sala del Faians, jo, en fer la gasetilla anunciant-la, vaig preguntar al senyor Casellas:

— En Joaquim Mir?...
— Genial paisatgista! — va respondre.

Així hom, al llarg de tota la seva carrera periodística, ha escrit davant del nom d'en Mir (i l'ha escrit mantes vegades) aquell qualificatiu de «genial paisatgista»; de manera que avui ja no sabia escriure el nom d'en Mir sense escriure «el genial paisatgista Joaquim Mir».

Déu me'n guard ara de mortificar

l'atenció del lector amb una definició d'«el geni»; però sí que em cal dir que avui, després d'uns quants anys de no fer gasetilles ni crítiques parlant d'en Mir, en escriure el seu nom i en posar-li al davant lo d'«el genial paisatgista», la ploma s'ha aturat, i en alçar el cap interrogant, m'he encarat amb la melangia del temps passat, amb l'esce-

mostra esplèndida dels seus comentaris, ja portentosos, en els quals l'artista no ha trobat encara el seu camí, i on veu les coses de la realitat a través d'altres obres d'art. Va a Mallorca, i l'eclosió del geni d'en Mir, davant d'aquella natura, inèdita aleshores pels pintors, és un fet; un fet que va sorprendre a tots i va presentar a l'artista com un revolucio-

de pintor instintiu molt abundant a Catalunya, al qual les coses són elles mateixes que se'ls hi posen als ulls, en compte d'ésser els ulls que es posen sobre les coses.

Hi ha per això, en el cas de la pintura d'en Mir, alguna cosa que sent a fenomen òptic. La realitat, al contacte dels ulls, sembla esqueixar-se i perdre la condició de cosa practicable, per a esdevenir tapis, estesa de llums, vibració de coses indeterminades, però substancials i meravellosament pictòriques. La realitat transforma la seva naturalesa a l'establir-se el contacte amb la retina d'aquest artista, i d'aquí se'n desprenen dues característiques de l'art d'en Mir: la desaparició de les calitats i el decorativisme.

Es tant a fenomen òptic que això sent, que en els quadres d'en Mir hi ha focats i des-focats de màquina fotogràfica i perspectives d'ull mecànic, desproveït d'adreces humanes. En el seu art treballen els instints, i el mig d'ells, l'esperit del pintor s'exalta i canta: a Mallorca l'escuma irrisada de les aigües baten la roca brava, o el blau orgiàcament matisat del fons del mar on reposa mansa la mar filtrada entre els penyals. En aquella tela memorable de «Maspujols», damunt les teulades brunes de les casetes humils i melangioses, l'esperit canta, per sobre els angles dels teulats diversos i molosos, la glòria dels fulmerols de cap al tard. Pel ros paisatge del camp de Tarragona que ha pintat tant i tant, canta l'or dels arbres tardorencs, damunt la terra bruna i l'estesa musca dels camps d'avellaners... Aquest és en Mir, pintor d'instints, organisme dotat d'una màquina pictòrica formidable, que descompon

el paisatge reduint-lo a pintura, i amb un gran esperit; amb un poeta a dins que diu meravelles.

Han passat els anys, i aquest aire de cosa fenomenal no ha desaparegut dels quadres d'en Mir. L'esperit que els fa rics i sumptuosos, no vibra sempre amb intensitat igual; però la llum d'aquest esperit salta en espurnes a una hora o altra, i d'ella les obres del nostre pintor en surten tothora glorioses, una mica imposants i una mica misterioses.

Es mirant-les que avui, en escriure el nom d'en Mir, després d'uns anys de no escriure'l, hem sentit que de dins de la nostra consciència i de dins del nostre record alhora, sortia aquella veu d'en Casellas cridant encara: «Genial paisatgista!... Genial paisatgista!» J. FOLCH I TORRES

El paisatgista Joaquim Mir. (Cl. Serra.)

nari d'aquella redacció de *La Veu*, que ja és desfet, i amb el buit que va deixar el mestre Casellas, que Déu el tingui al cel. Així, és a les obres portentoses que al llarg de la seva vida porta fetes en Mir, on cal ara adreçar la pregunta. Elles, amb la mateixa contundència d'en Casellas, us diuen: «Genial!...»

El geni és una de les característiques de l'art d'en Mir. L'obra d'aquest no és un procés a través del qual veiem les etapes de formació de l'artista i de transformació del seu producte, sinó una eclosió. En Mir començà pintant com pintaven els darrers arribats de París: en Casas i en Rusiñol. El seu quadre «L'Hort del Rector», al nostre Museu de Belles Arts (que, si Déu vol, aviat podrem veure) és una

nari de l'art, cosa que no és veritat, perquè en Mir pintava el que veia amb una visió profunda i humanament exaltada de la realitat, sense més preocupació que la realitat mateixa. Tot, doncs, quedava en el lloc d'abans, i l'única cosa que havia esdevingut era l'eclosió d'un geni.

El geni d'en Mir és l'espontaneïtat, i aquesta és la seva característica. En Mir és un formidable aparell pictòric humà. En la seva naturalesa pictòrica hi ha alguna cosa humanament anormal, i en els seus quadres, millor que un esperit que especula damunt la realitat, hi sentim el fenomen portentós d'una realitat que s'aboca al seu esperit, com si fos un receptor, dins el qual aquella es transforma i es torna pintura. En Mir és el cas culminant d'un tipus

«El Bassot», per Joaquim Mir. Galeries Laietanes.

(Cl. Serra.)

LES EXPOSICIONS

Laureà Barrau a les Galeries Laietanes. — La pintura d'en Laureà Barrau tingué entre nosaltres una de les seves primeres manifestacions en el gènere d'història. En mig d'aquells estarrufaments retòrics dels grans quadrassos dels Sánchez Barbudo i dels Muñoz Degrain que al darrer terç del segle XIX regien aquesta pintura, un xic olorosa de *guardarropia* i de teatrelisme, en Barrau hi portà el seu gran quadre *La Rendició de Girona* (avui al Museu de Belles Arts) ple d'una emoció humana molt viva i aleshores tota nova i sorprenent. Avui, quan situem el quadre d'en Barrau en el temps que fou fet i entre les mostres dels seus contemporanis, comprem d'una manera clara ço que el matis del seu art representa de personal aportació a la evolució de la nostra història artística contemporània.

El realisme humanista de la literatura i de la pintura europea d'aquella hora, tingué a Catalunya la seva repercussió immediata, i un grup selecte d'artistes el seguïen ambiciosos de les noves conquestes temàtiques que se'ls hi oferien. Eren aquests, com els classificava en Casellas «els pintors de la vida humana», els que fugint de les representacions teatrals dels quadres d'història, anaren directament a la realitat usual a cercar els seus temes, i al poble i a la ciutat, a la casa i a la fàbrica, a la mar i als camps, sorprenien els personatges d'aquest drama de la vida, més transcendent i més punyent que els de les vagues evocacions històriques.

Una sèrie de noms il·lustres s'afiliaren tot seguit dins d'aquest grup. Alguns, per la seva personalitat especial, posteriorment definida i diversificada, avui no els hi sabríem incloure; però d'allí procedeixen o per a allí han passat. En Baixeras, en Joan Llimona, en Graner, que

fou el més popular de tots i tants d'altres, i en Barrau entre ells, amb la seva sinceritat i el seu afany de copsar aquella realitat nova i ampla que se'ls posava davant dels ulls.

Partint d'aquest camí on el seu temps i el seu temperament el situaven, en Barrau ha avençat ardidada i esforçadament al llarg d'una vida activa, deixant una producció vastíssima com pocs dels nostres pintors, escampada a l'Amèrica principalment i a Catalunya. Les seves escenes de la vida humana, copsades principalment en l'estament menestral, ens han donat aquelles grans teles típiques d'en Barrau, on apareixen aspectes característics de la vida popular. Els seus interiors modestos dels pobles de marina, on viu al mig de l'entreprenombra la taca lluminosa d'una exida florida; el grup de cosidores vora el balcó, les llums de mitja tarda difoses pels recons d'una cambreta blanca, modesta i endreçada... Tal és l'art d'en Barrau; un art aferrat a la realitat tangible, a la visió usual de la vida, al detall anecdòtic representatiu, al contrast sentimental que era la fórmula expressiva del humanisme pictòric del seu temps de joventut.

Perquè en Laureà Barrau és fill del seu temps, i és el seu temps qui ens parla amb les seves pintures, mal a aquestes hagin perdut ara el caràcter pintoresc de l'època. Exteriorment, aquella realitat ha canviat els seus aspectes, i la moda de l'anecdòtisme dramàtic ha passat. Amb els pinzells als dits, aquells pintors de la vida humana, que com en Barrau foren fidels al seu credo, han restat sense adreça, però els hi quedava una tècnica i un ofici que cercava temes nous, els més acostats al camí que abans seguïren.

Així en Barrau ens duia la seva collita de pintures d'Ibiça, on veïem les figures pintoresques de les illotes, amb els seus vestits sorprenents, damunt els paisatges marítims plens de llum i de prestigi.

Així es trobava el seu art, seguint els camins de la pintura pintoresca dels mestres castellans d'avui, i les escenes de platja, ara copsades en la nostra costa levantina, tenen una ascendència clara en els temes d'en Sorolla. Així en Barrau, el darrer d'aquell grup d'«els pintors de la vida humana», per damunt la desaparició de la seva tendència, hi aixeca l'esforç de les pintures d'ara, com un acte de fidelitat als pinzells i d'amor a l'ofici, en la pràctica del qual el seu nom de pintor, aconseguí tants prestigis.

M. Llavanera a les Galeries Laietanes. — No és comú trobar un pintor tant pintor com en Llavanera. Jove, iniciat en la pintura no fa molts anys. l'hem vist avançar en el domini del seu art d'una manera tant ferma i segura, que el seu cas resulta verament extraordinari. En les seves obres primeres, d'ara fa quatre anys, hi havia la espontaneïtat i la força d'un gran temperament d'artista, que semblava que acabés de descobrir la pintura. Posat davant les coses, les traduïa amb un ardiment inaudit i alhora amb una humilitat d'home que s'escarrassa en dir la veritat de la visió pròpia, sense embuts ni trucs de dissimulació. Una estranya sensació de força es desprenia d'aquelles pintures, d'harmonies un xic agres i de entonacions musques, molt personals, però evidentment primàries i un xic grolleres a voltes. Era, en fi, un art de pagès, franc, desinvolat, massís, però mancat de finesa i de gràcia.

En Llavanera, per graus molt amples, ha arribat al resultat d'avui, on es manté tot el vigor i totes les qualitats d'aquella pintura, foses dins una finesa nova i robustíssima, que no solament completa l'obra i la fa excel·lent, sinó que la fa personalíssima i inconfundible.

L'agror d'aquelles entonacions musques que li són cares, ha desaparegut. Dins les mateixes entonacions hi ha fineses d'enllaç extraordinàriament belles. Els plans secs, dispersos, estructurals, del seu paisatge, que arribava a semblar esqueletic, s'ha vivificat relacionant-se i difonent-se harmònicament. Així els seus quadres devenen una de les manifestacions més

interessants de la pintura jove dels nostres dies, i el nom d'en Llavanera, per ells, ve a allistar-se entre els noms capdavaners dels artistes de la darrera generació.

En Llavanera, pintor fet de cara i en contacte constant amb la natura, se'n va ara a París, després d'un viatge a Itàlia a conèixer els grans mestres moderns de l'art d'Europa. A cap hora millor podia emprendre el seu viatge, que en aquesta hora, en la qual, bé que té molt per a aprendre, té ja per a perdre... I al qui té per a perdre, no és fàcil que li rodi el cap.

Retrats d'en Martí Gras a les Galeries Laietanes. — En Martí Gras és un retratista a la moda que han creat els pintors moderns de la escola madrilenya, de fer agradoses les figures, voltant-les d'un ambient prestigiós; d'un escenari agradable, de manera que elles siguin en certa manera l'element protagonista d'una composició artística.

Cal dir que aquest retrat produeix una indiscutible i molt lògica il·lusió a les persones retratades, i que el retrat faci bonic, és, a fi de comptes, una exigència molt natural en els qui es retraten; però convé precisar que l'interès d'aquestes agradoses composicions, no rau en general en la pintura pròpiament dita, i això malgrat i les qualitats que evidentment es manifesten en les obres del senyor Martí Gras.

En el número 2 de la GASETA DE LES ARTS, en comentar l'obra d'en Ricard Canals com a retratista, exposàvem el nostre concepte de l'art del retrat, i a les manifestacions que allí feïem, remetem als nostres lectors interessats.

De conjunt, l'exposició del senyor Martí Gras, revela (a part aquestes consideracions de concepte sempre discutibles), un treball atent i esforçat, un coneixement de l'ofici, adaptat al concepte pictòric que professava i una elegància indubtable, que és el que dona to a les seves produccions.

Aiguaforts, pintures i dibuixos d'en Rafel Estrany i na Maria Fresser a Can Parès. — En Rafel Estrany el vàrem conèixer primer com a aiguafortista, i cal dir que en la tècnica de l'aiguafort ha deixat pro-

«Camí d'Arbolí», per Joaquim Mir. Galeries Laietanes.

(Cl. Serra.)

duccions excel·lents com per algunes de les que ara exposa. D'uns anys ençà, junt amb els aiguaforts, exhibia els seus assaigs pictòrics que avui s'han convertit en obres d'assenyalat interès, valentment tractades i en mig de les quals s'entreveuen qualitats meritíssimes i molt dignes de tenir-se en compte.

Maria Fresser, que conreua l'aiguafort, ofereix algunes proves verament reeixides. Artista de fantasia, s'inclina a la il·lustració del llibre i són curiosos alguns dels seus projectes, notes i estudis, que revelen la bona saó del seu temperament pròdig i del seu estil elegant.

Albert Ràfols a La Pinacoteca. — El pintor Ràfols exposa al Saló de La Pinacoteca una sèrie de notes de paisatge interessants. El seu estil oscil·la entre el lluminisme valencianista i la tècnica de la pinzellada llarga i constructora i un detallisme de dibuixant que dibuixa amb colors. Preferim l'art d'en Ràfols, en les notes petites fetes segons la manera primerament indicada.

Temperament estudiós i de grans qualitats, és possible que les maneres perjudiquin la franca determinació d'un estil propi. La pintura o procediment de pintura i la visió, són una sola cosa, com en l'orador el pensament i l'estil de la paraula. Emprar estils donats per a dir pensaments propis, és fer perdre al pensament la gran ocasió de crear un estil. En pintura passa el mateix, i el talent d'en Ràfols, demostrat en aquesta exposició, sabrà comprendre prou aquest punt de vista que en parlar de les seves obres, li ofereix amb tota sinceritat i afecte,

un ver amic, que té les majors confiances en el seu talent.

Paisatges de n'Ignasi Genové a Can Dalmau. — Ignasi Genové exposa a Can Dalmau una abundor de belles pintures de paisatge. Mostra una visió de la naturalesa ben pròpia i la tradueix en pintura, amb un divisionisme que dona a la seva tècnica una qualitat curiosa de dibuix colorit al pastell.

Un temperament dotat es revela en ell, i les seves obres són ja molt i molt més que una promesa. Demés, denota un bon gust extraordinari en tallar els temes, fent que un dels seus mèrits més rellevants sia aquesta condició de bon compositor.

Hi ha d'altra part en aquestes pintures un sentiment delicat i intel·ligent de la natura. Els caràcters de les coses són dits amb una senzilla i franca emoció que en relleva poèticament el seu sentit.

Exposició Martí Garcés a les Galeries Areñas. — Aquest pintor ha fet famós el seu nom, amb la pintura d'interiors. Es usual en els seus temes la nota brillant d'una finestra que dona a un jardí florit, al centre i l'entrepombra d'una cambra al volt, eixint de la fina boirina de l'ambient, el mobiliari i els objectes, fent l'escenari on viuen unes figures a contrallum davant la finestra.

Tota la poesia de l'interior ha sigut copsada per aquest pintor de fina sensibilitat literària, i la constància d'aquest tema que li és caríssim no lleva mai l'interès als seus quadres.

Al revés, diríem que quan fuig d'ells, el seu art es fa menys inte-

ressant i la seva pintura perd les belles apariències que en aquelles es manifesten. Així, les seves natureres mortes no arriben a interessar tant com els interiors agradabilíssims i plens de delicades suggestions, com si en realitat fos el prestigi literari o temàtic d'aquells el valor més rellevant de l'art d'en Martí Garcés.

Coneguda a abastament la personalitat de l'artista i ben determinats els seus mèrits dins el nostre món artístic, l'assiduitat de les seves exposicions el posen prou en contacte amb el públic perquè d'altra banda calgui insistir més enllà del simple comentari que motiva l'exposició que ara té oberta a les Galeries Areñas de la Gran Via.

Un discurs d'en Masriera sobre «El Teatre dins la Família»

(Acabament.)

Entre aquests dos partits no hi ha acord possible. Transigir és passar-se a l'enemic! Encoratjar qualsevol acte dissolvent, participar-li sense protesta és mal fet.

Les classes directores tenim el deure de tenir cura dels nostres actes, puix el poble, com els grans infants «fan lo que veuen fer als grans», i sols se'l pot educar com s'educa un infant, amb l'amor i l'exemple. Cregut que els rics sempre es diverteixen té la vista fixa sobre tot lo que sigui esbarjo i sempre procura imitar-ho. Jo crec que si els pares es percatessin de la força dissolvent que porten per la família tots els exotismes de bon to, si es percatessin del virus d'anarquia que escampen pel poble, tremolarien per l'esdevenidor de llurs fills i lluitarien amb totes ses forces per defensar aquesta família catalana, que encara s'aguanta! — o almenys ajudarien als que lluiten de bona fe.

Aquest és el meu criteri, i a l'aconcellar als meus fills que avorreixin els espectacles deplorables, que imprescindiblement tenen de veure dins una gran part de nostra societat, no m'he limitat al dir-los «això no es té de fer», sinó que he mirat de substituir-los amb esbarjos dignes, rodejant-los d'una societat que pensi com nosaltres.

D'aquest criteri han nascut les nostres reunions. Mes ara resulta, que sense voler, sense que aquest hagués sigut el nostre propòsit, representen dins la societat, una protesta.

Verament, el no acceptar més danses que les regionals, que les danses de cortesia, el practicar el tracte respectuós com era norma dels nostres avantpassats, resulta com una mena de protesta dins una societat plena de modals i danses d'importació. Però no ens sap greu, puix si el bon to mana que es té de ballar fox-trot, fer el chulo dins les verbenes de mantons i fanalets, saber xuclar una burilla i escupir de costat com fan els apatxes, tractar de tu a les senyoretas, com si no ho fossin, i altres coses que no vull dir... si mana això, nosaltres estem contents no sent, ni volent ésser de bon to.

En fi, els hi repetiré lo que deiem en el programa d'un dels nostres primers espectacles: «Nosaltres som una gent que, modestament, sols pel goig de l'esperit, procurem viure dins una atmosfera d'art, però no

El pintor Laureà Barrau.

tenim pretensions d'artistes ni més finalitat que fer als nostres bons amics a les nostres expansions familiars».

* * *

Si bé el nostre primer propòsit no va ésser altre que el que he dit, tinc de confessar que després hem buscat una finalitat cultural.

Es cert que modernament totes les branques del saber s'orienten vers l'especialització, i no hi ha dubte que és la manera d'assolir un resultat més intens. Crec, que en els estudis seriosos, el màxim esforç intel·lectual deu aplicar-se a fer ben feta una especialitat. Però la cultura general, aquesta cultura que és l'encís de la raça llatina, no podem abandonar-la, puix podem assolir-ne una gran part tot esplaiant-nos, tot descansant dels estudis seriosos, a voltes ben àrids.

Il·lustrar-se tot divertint-sel aquest tindria d'ésser l'ideal de les joventuts cultes.

Algú es pot creure que les nostres reunions són pedants o pansides, res d'això; el pedantisme ens fa horror.

El caire de cosa d'art que té lo nostre surt naturalment sense esforç i entre la broma i els bons mots d'una franca alegria.

Així en les nostres reunions es balla, es fa música, es parla de coses d'art i fins s'organitzen excursions. Però el teatre és lo primordial, és a lo que dediquem els millors esforços, i és que creiem que el teatre, essent l'hostatge de totes les belles arts, és el mitjà més eficaç de divulgació cultural.

El bon teatre ensenya als actors i ensenya al públic. Deia un artista català que el que ha fet comèdia se li veu desinvoltura, harmonia de gest i d'expressió i absència d'enconyiment, quan es presenta en societat. I no cal dir lo que il·lustra literàriament, històricament i en cultura general i artística.

La influència que té sobre el públic de totes les classes socials és evident i és força més intensa que la novel·la, i en molts països, fins més que el periòdic. Sense parlar d'una bona part de la nostra alta societat que sobre música, indumentària, et-

«El Bany», per Laureà Barrau. Galeries Laietanes.

(Cl. B.)

cètera, no sap més que lo que ha vist al Liceu, és un fet innegable que a l'estranger ha fet més propaganda per la «chuleria» espanyola l'òpera *Carmen* que tot lo que s'ha escrit sobre Espanya durant tres segles. Hi ha milions de persones a les que no hi ha manera de treure-les-hi del cap que nosaltres no som com els personatges de l'òpera de Bizet. En fi, tothom sap la influència de l'obra de Beaumarchais en la vigília de la revolució francesa.

Estic convençut de la influència cultural del bon teatre i crec que les dotzenes d'institucions catequístes que prediquen la moral i la religió a la classe treballadora, no assolixen un resultat tan positiu com els que assolirien uns quants entusiastes que tinguessin l'altruisme de representar obres morals al «Paralelo».

Però el teatre de família topa amb una colla de dificultats, moltes d'elles resultat directe de com està el teatre de debò i moltes degudes a rutines i preocupacions que encara té la societat en matèries artístiques.

Tenim de confessar que el teatre de debò, o el teatre de professionals està en plena decadència com a càtedra de moral. Avui, fora comptades

excepcions, és hostatge de forces immoralitats, i els pares de famílies passen veritables treballs per poder portar llurs fills a un espectacle digne.

Amb raó o sense raó el teatre és difamat, bescantat, i combatut, havent-se sentat l'injust precedent de que totes les coses de teatre són dolentes. Però si verament en el teatre s'hi aprenen poques coses bones i s'hi aprenen costums de societats molt més corrompudes que la nostra, qui en té la culpa? El teatre segueix essent hostatge de totes les belles arts, segueix essent un mitjà poderosíssim d'educació i seguiria essent el «mirall de bones costums» si aquells que el tenien en les seves mans no l'haguessin deixat a mans mercenàries que el malmenen i en fan una arma de dissolució social. Si en compte d'anatematitzar-lo, de maleir-lo i abandonar-lo, si en comptes d'*abstenir-se* s'hagués anat lluitant per moralitzar-lo, avui dia aquest teatre que havia començat en les mans dels catòlics, seguiria essent un dels puntals dels bons costums. Però ara les dificultats són immenses, tot es té de refer.

A França, un grup de catòlics, d'acord amb una societat de vers

artistes, ha assolit algun resultat força interessant i estic segur que el benemèrit ciutadà que fes quelcom de semblant, se'n duria les benediccions de tots nosaltres.

Es clar, que el teatre de família, el teatre d'aficionats i els centenars de petits teatres escampats pels poblets arreu de Catalunya, essent quasi sempre reflexe del teatre dels professionals, pateixen les mateixes malalties i encara d'altres, puix moltes de les obres possibles dintre l'escena dels teatres ciutadans són, encara sortosament, proscrietes en els pobles i en les famílies, i això fa que les obres velles, que tenien un fons de moralitat, han sigut representades tants milers de voltes que no hi ha poble ni poblet on tot el públic no les sàpiga de cor.

I és llàstima que els autors *que en saben* no girin els ulls vers aquest teatre petit d'on se'n poden treure resultats ben interessants d'un caire senyorívol impossible d'assolir en les grans escenes i que encarrilaria la joventut vers les coses d'art. Farien un bé social indiscutible i l'afició al teatre no perdria res.

Així com l'afició a la fotografia ha desvetllat un art que el comerç havia malmès i són quasi sempre els *amateurs* els que s'enduen els primers llocs en els concursos, qui sap si dintre els aficionats al teatre eixirien joves que marcarien també noves orientacions a seguir.

Tanmateix encara el teatre de família es conrea poques vegades seriosament. Quasi sempre els aficionats es contenten amb resultats migrats i tot lo més amb la imitació d'algun dels actors de fama. I no és que dintre les famílies no hi hagi una crítica més subtil i més apassionada que el teatre, crítica que té per nom l'estisora, sinó que hi ha molta gent que es pensa fer un paper ridícul si es pren les coses de bona fe. Moltes vegades n'he sentit a dir que semblava estrany que nosaltres ens hi amoïnessim tant. Però jo estic convençut que si no es busca finalitat cultural o artística, si no es fa de *bona fe*, si sols es busca el lluïment individual, el teatre no té cap eficàcia ni pels que el fan, ni pels que el guaiten.

Per poca valor estètica que tingui lo que farem, permeteu que digui quatre mots com artista.

S'ha dit molt i fins s'ha escrit amb lletres de motlle que tot i essent el meu teatre de petit cenacle o de família, representava una innovació. Jo no crec ésser cap innovador ni tinc pretensions d'esser-ho. És més: les meves teories teatrals són més velles que l'anar a peu. Aquestes teories expressades amb tota senzillesa en les meves cartes als Belluquets, publicades l'any passat a la nostra revista, no són altra cosa que normes de sentit comú que si es deixen de banda en el teatre és, unes voltes, per dificultats comercials, altres per rutina i moltes per no tenir les companyies un ver artista per director. Algunes, emperò, d'aquestes teories són ara discutides dins d'algun cenacle estranger.

Veu's aquí algunes de les més fonamentals:

Essent el teatre hostatge de totes les belles arts, totes tenen cabdal importància dins l'espectacle.

Tot espectacle és com un acord de vàries notes. La literatura és la nota que canta i les altres belles arts l'acompanyament harmònic. Aquest acompanyament o enlaira la melodia, canta amb ella i forma part de l'integrant del conjunt harmònic o la destroça i fa malbé.

El pintor Marqués-Puig. (Cl. Amadeo.)

«La noia del canti», per Marqués-Puig. Galeries Dalmau.

L'espectacle teatral deu ésser tot harmonia; no pot haver-hi res que desentoni. Un temps es va creure que perquè ressortís una melodia tenia d'acompanyar-se amb un ritme rampló; un temps es va creure que el color era enemic de la forma o que un gran actor lluïa més rodejat d'artistes dolents. Aquells temps han passat i totes les belles arts han evolucionat agermanades cercant dins l'harmonia el màxim d'emotivitat.

Harmonia de llum, harmonia de color, harmonia d'agrupació, homogeneïtat de les veus i del conjunt fonent-se en un ambient de serietat artística que doni la sensació de veritat, seria l'acompanyament ideal de l'obra literària portada a l'escena.

* * *

No es creguin els que ens escolten, que nosaltres hem assolit aquest ideal: tindrien després un fort desengany. Lo que veuran no és més que el treball d'uns senyors de sa casa que miren de caminar per aquest camí de serietat artística i si algú n'ha parlat amb immerescut elogi és per l'encís que té dins de l'art, per modest que sigui, tot el que és fet de bona fe sense cap finalitat comercial.

Siguin, doncs, indulgents per la nostra obra, que no té cap més importància que la d'ensenyar un camí per distreure's noble i modestament. Que tots els que puguin mirin de seguir-lo, puix si la nostra obra queda isolada, no tindrà cap eficàcia.

Sortosament tenim a Catalunya artistes que valen més que jo, dins d'aquesta mateixa casa tenim qui ha lluitat amb talent, i amb una perseverança sublim per l'enlairament del teatre català, tenim tots els mitjans que manquen per substituir les fastigoses festes importades, per festes de cultura catalana.

Si el que fem nosaltres és seguit i és imitat, serà la millor manera de demostrar-nos que els ha plagut; serà l'única manera de fer-nos creure que el nostre treball no ha sigut inútil.

LLUÍS MASRIERA.

Vidres esmaltats per en Xavier Nogués i en Ricard Crespo. Galeries Laietanes. (Cl. Pérez de Rozas.)

L'Art d'en Marquès Puig

Ha sigut oberta a Can Dalmau una exposició d'obres del pintor Marquès-Puig. El comentari que ella ens suscita el separem del de

«La Pesca». Vas esmaltat per Nogués Crespo. Galeries Laietanes. (Cl. Pérez de Rozas.)

les altres exposicions darrerament obertes, perquè l'art d'en Marquès-Puig és en primer lloc una novetat artística entre nosaltres i perquè la seva exposició representa, en segon lloc, l'aparició d'un nou pintor fet i armat a l'escenari del nostre món artístic.

La pintura d'en Marquès-Puig va de dret i d'una manera alarmant a la darrera conseqüència de l'objectivisme, i diem alarmant, perquè la darrera conseqüència de l'objectivisme és posseir el do de pintar la realitat. Una vegada posseïda la realitat, s'ha aconseguit el límit, i un art que va a un límit tangible és alarmant, car el límit de l'art com a força espiritual humana és l'infinit.

Es possible que això no més sien alarmes i que no tinguem tota la raó que és necessària per a embestir el problema que aquesta alarma ens planteja. La filosofia és també un art i un art perillós, perquè treballa amb la lògica i aquesta ens pot dur a conclusions massa precises. Senyalem solament l'alarma, donant els aspectes seductius d'aquesta pintura.

La més forta d'aquestes seduccions és aquest acte de renunciament de l'artista a totes les seves prerrogatives espirituals, per a limitar-se a reproduir amb tots els detalls, la gràcia del món exterior. La realitat de lo existent, figures i paisatges, volums i espais, és perseguida amb una sagacitat inquiridora i amb una minúcia nova, però insana. Es barreja en la sensació que aquest art produeix l'encís de l'humilitat graciosa del copista de la realitat i la frisança de repulsió que es deriva de la dissecció d'aquesta veritat. Hom veu com a la força en Marquès-Puig s'ha de limitar als temes graciosos i fràgils que acostuma i que té impedida ja des d'ara la representació d'altres aspectes de la vida menys agradosos. Els nanos de Velázquez, pintats així serien afrosos i insoportables...

Per aquí es veu la falta de la pintura d'en Marquès-Puig i de tots els que van a la darrera conseqüència de l'objectivisme. Cerquen la pura veritat tangible, i quan la tenen, topen amb el límit tràgic del no poder avançar més. Altra era la veritat de Rafael certament, i malgrat i que els objectivistes facin d'en Rafael un déu, no en podran mai fer un patró, perquè el camí de Rafael era obert a l'infinit, i el camí dels objectivistes d'ara acaba en la possibilitat humana de repro-

duir exactament els aspectes de la matèria.

Inquietant certament és aquesta força que pel camí de la pintura ens posa davant dels ulls una sensació de matèria vista amb lupa. L'ull humà és a la fi un òrgan de l'esperit, i aquesta és l'única veritat humana del món exterior i l'única interessant a la intel·ligència perfecta. Joestic segur que cap dels grans mestres de la història aconseguí, com en Marquès-Puig aconsegueix en alguns punts i l'han aconseguit alguns objectivistes francesos i alemanys moderníssims, la tràgica possessió del límit, i per això hom sent que en Marquès-Puig ens dona en aquesta exhibició la fruita substancial d'esforç i aspra de novetat, d'una errada capitalíssima...

¿Potser som nosaltres qui errem?... Possible, certament; però l'exhibició d'en Marquès-Puig mereix els respectes i els honors de la sinceritat i de l'anàlisi. No tothom qui pinta pot fer parlar d'ell així, ni és fàcil aguantar-se amb aquesta pintura que manejada per qui no fos un ver artista i un esperit elevat, tindria tots els perills i totes les repugnàncies d'un miniaturisme insana-ment analític, fet a tamany natural. Així, i resumint la nostra humil i sincera opinió, creiem que en Marquès-Puig és un artista meritísim que ha emprés un camí errat.

Vidres esmaltats

L'Exposició Nogués-Crespo. — La restauració de les tècniques dels bells oficis a Catalunya ha tingut una sèrie de col·laboradors entusiastes entre els artistes pintors i escultors. Recordem l'encís de les ce-

«La Caceria». Vas esmaltat per Nogués Crespo. Galeries Laietanes. (Cl. Pérez de Rozas.)

ràmiques de l'Aragay i d'en Nogués, els assaigs primerencs de vidres esmaltats de l'Olaguer Junyent, les aportacions de l'escultor Llimona a l'orfebreria i els esmalts de l'Andreu, per no esmentar-ne d'altres. Al costat d'ells han nascut una altra sèrie d'artistes exclusivament dedicats al conreu d'aquests bells oficis, que a l'entorn de la dissolta Escola de la Mancomunitat, dirigida per en Gali, els uns i fora de la seva esfera els altres han format un nucli de productors molt interessant. Així els vidres d'en Gol, les joies d'en Masriera, en Sunyer i en Mercader; els ferros d'en Teixé, d'en Muñoz i de l'Alegre entre altres, donen un to de noblesa a les nostres arts industrials.

El que mancava potser a n'aquestes indústries, era la perfecció tècnica. Una mica improvisat l'ofici, patia d'aquest mal, sobretot, en aquelles indústries que no tenien, com tenia la joieria, un punt de comparança en quan a la perfecció tècnica, que ens obligués a ésser exigents. Per això són els joiers d'aquesta fornada els primers que ens han donat la tècnica perfecta.

En els vidres, ara hem alcançat

En Xavier Nogués i en Ricard Crespo en llur obrador, treballant el decorat dels vidres. (Cl. Pérez de Rozas.)

El pintor Martí Garcés. (Cl. Areñas.)

aquesta perfecció tècnica que desitjàvem. En Xavier Nogués, el geni inexhaurible del qual no troba aturador ni en les més diverses activitats artístiques, ha descobert el que calia; çò és, un tècnic que a la vegada fos un artista. Aquest artista vidrier d'ofici i dibuixant exquisit, és en Ricard Crespo, que ha transportat damunt dels vidres, amb esmalt, els dibuixos colorits d'en Nogués, sense que aquests perdessin la menor aroma de l'original. Encara en Crespo ha lograt portar al forn aquests vidres i conservar per la perfecció de la tècnica, tota la netedat de les línies, i tota la concisió del dibuix de l'il·lustre artista.

Els resultats d'aquest consorci de l'art d'en Nogués, amb la tècnica artística i industrial d'en Llopis, són al nostre entendre definitius i assenyalen el punt culminant de la restauració de la vidrieria catalana, que avui, per aquestes obres, pot sostenir la comparança amb les produccions més perfectes de l'estranger.

A part d'això, l'art d'aquests vidres, és l'art d'en Nogués, aquell art tan català i tan viu, on la gràcia i la modernitat s'ajunten a un sabor de vida popular i de tradició exquisits.

Certament, el fet d'aquesta vidrieria ara exposada a les Laietanes, no deu deixar-se passar sense que el públic atent a la feina de restauració dels bells oficis a Catalunya n'hegui esment, i l'esforç que aquests dos creadors, ha fet, seria injust que no se n'emportés l'elogi públic que mereix, com a obra d'art i com a producte industrial perfecte.

NOTICIARI

La decoració de l'absis de la catedral de Lleyda

El pintor Gali ha deixat enllestida la decoració de la part cilíndrica de l'absis de la seu nova de Lleyda, que resulta d'un efecte magnífic.

Tindrem al corrent als nostres lectors dels passos d'aquesta obra de pintura mural del mestre en Francesc Gali.

El Foment de les Arts Decoratives

Tenim notícies de que el Foment de les Arts Decoratives està fent gestions per a instal·lar-se en un local situat en un punt ben escaient al caràcter de l'entitat, on podria desenrotlar els seus projectes d'establir l'ensenyament d'algunes tècniques d'art aplicat, i ampliar el seu Museu de les Arts Decoratives, ja iniciat.

El Dr. Kunel del Museu de Berlín

Ha estat uns dies a Barcelona, estudiant en els nostres Museus, la ceràmica de Paterna, el famós arqueòleg orientalista alemany doctor Kunel, conservador de la Secció d'Art musulmà del Museu Kaiser Frederick de Berlín.

El Dr. Kunel proposà un canvi a base d'exemplars de Paterna, entre el Museu de Barcelona i el museu alemany que regeix. Visità algunes col·leccions de la nostra ciutat i entre elles la de don Lluís Plandiura, de la qual féu merescuts elogis.

Conferència de mossèn Manuel Trens, prevere

El Conservador del Museu Diocesà de Barcelona, el notable arqueòleg mossèn Manuel Trens, amb motiu de la festa patronal del Círcol de Sant Lluc, donà en el local del mateix una interessant conferència sobre la decadència de l'art cristià modern.

La Direcció del Museu de Lleyda

Ha sigut nomenat Director del Museu d'Art de Lleyda el nostre distingit amic el notable artista lleidatà, en Miquel Fontanals i Aranyó, qui ha unit el seu nom a les campanyes de defensa de les obres d'art i de la cultura artística de Lleyda.

El felicitem pel seu nomenament i ens en felicitem.

Ha mort el metal·lista Tiestos

Ens informem ara, i amb retard, de la mort a la nostra ciutat del conegut metal·lista repujador en V. Tiestos, l'obra del qual, meritíssima, aconseguí fer-li un nom ben assenyalat entre els industrials d'art en Barcelona.

La seva producció extensa durant molts anys constituí un poderós i valuosíssim element a les principals obres de decoració que es feren a la nostra ciutat.

Al seu fill, el nostre distingit amic senyor Tiestos, deixeble digne del seu pare i continuador dels treballs d'aquell, enviem la prova del nostre condol.

Una reproducció en Tricromia de «La Vicaria» de Fortuny, editada per la Junta de Museus

La Junta de Museus, responent al gran interès del públic per la gran obra de Fortuny i amb interès de divulgar-la, ha encomanat a la casa Thomas una reproducció en tricolor de la famosa pintura, feta a gran tamany.

La casa Thomas ha realitzat aquest treball d'una manera admirable, arribant a resultats difícils d'aconseguir i gairebé diriem, immillorables.

Per acord de la Junta la reproducció serà posada a la venda, al Museu

i en totes les llibreries, establiments d'art i galeries d'Exposició de Barcelona, al preu reduït de 5 pessetes.

El retrat de l'escultor Bonifàs

L'arquitecte en Cèsar Martinell, autor de la coneguda biografia de l'escultor Bonifàs de Valls, i descobridor de l'obra sorprenent d'aquest mestre setcentista, gairebé ignorat, partint de dades documentals i de la identificació d'un retrat de l'artista, que es representa en una de les seves obres, ha procedit, en col·laboració amb l'escultor senyor Homs, a fer un retrat escultòric de Bonifàs.

El Sr. Martinell, fent-nos l'honor de la seva col·laboració, ha ofert la publicació de l'obra escultòrica del Sr. Homs a la nostra GASETA, acompanyada de les proves sobre les quals ha basat la reconstitució fisonòmica de l'escultor Bonifàs.

L'Exposició de les Arts Decoratives a París

Tenim notícia de que s'ha celebrat una reunió, a la qual encarregaren molts elements interessats per a tractar de la conveniència de les indústries d'art catalanes, a la gran Exposició Universal de les Arts Decoratives que es prepara a París, per a l'any vinent.

L'escenografia cinematogràfica

Un Egipte d'artifici

Les fotografies que van al capçal de la pàgina següent reconstrueixen la visió del paisatge monumental egipci damunt els sorrals de Guadalupe, a la costa de Califòrnia, al veïnatge de Los Angeles (Estats Units d'Amèrica). L'arquitectura copiant trossos dels temples egipcis de Karnak,

amb l'avinguda d'esfinx famosa, la silueta de les subconstruccions, la de les piràmides i les palmeres, han fet de les dunes de la costa Sud de Nord-Amèrica un paisatge fotogràficament egipciac. La il·lusió escenogràfica és completa.

Aquest temple i aquestes piràmides, edificats amb fusta revestida de plaques de ciment i sorra, han constituït l'escenari seminatural on han sigut filmades les escenes del pròleg de la famosa pel·lícula *Els Deus Manaments*, projectada al «Colisevm» i que a hores d'ara ja gairebé tot Barcelona ha vist.

No som dels qui creuen que el cinematògraf és un art; al revés: creiem que no ho és, com no ho és la fotografia d'una obra artística; però el cinematògraf, sobre tot en aquestes pel·lícules colossals, com *Els Deus Manaments*, comporta tècniques artísticament interessants, com l'escenografia, per exemple, per no moure'ns dels termes de les arts plàstiques.

L'escenografia cinematogràfica, cal dir que ha fet meravelles, en algunes de les grans creacions de la pantalla, i especialment en aquelles de caràcter històric, on ha sigut precisa la construcció d'escenaris arqueològics. La potència econòmica de les grans empreses editores de pel·lícules ha fet possible el que escenogràficament no ho hauria sigut mai, i ha transportat els problemes de l'art escenogràfic limitats al marc de l'escenari, a l'aire lliure, havent d'investir les qüestions delicades i complexes de la preparació i de la fotogènia.

L'escenografia teatral és una ficció que l'art, amb tots els elements de convencionalisme, transforma en una realitat dins l'esperit de l'espectador, i per tal, subjectiva. L'escenografia cinematogràfica és una ficció, que fotografiada ha de transformar-se en una pura realitat objectiva. Ella crea damunt del paisatge natural, practicables de tamany natural, i combina els elements construïbles, amb el teló de fons, que és l'espai i amb els romponents que són els inci-

«El Concert», per Martí Garcés. Galeria Areñas.

(Cl. Serra.)

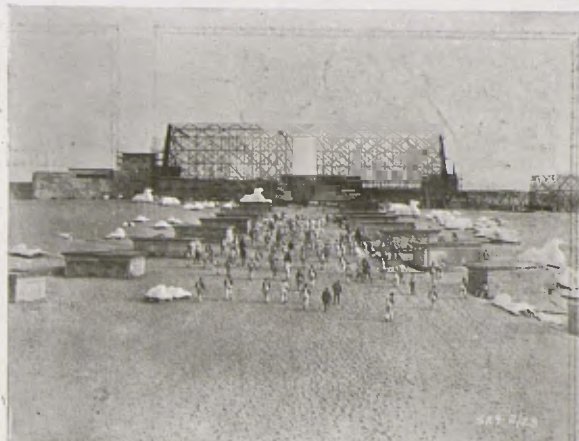

Un paisatge egipciac a les costes de Califòrnia.

Muntatge d'una de les esfinxs de guix que caracteritza el paisatge escenogràfic d'Egipte, construït a Califòrnia.

La montura interior del temple egipciac escenogràfic.

dents naturals, succeint-se a través dels termes.

Aquest aspecte tècnic és evidentment interessant pels professionals de l'escenografia i es sobretot curiós per al públic en general, i aquesta curiositat a abastament justifica que davant l'aconteixement cinematogràfic que aquesta nova pel·lícula representa, ens ha-guem basquejat per a obtenir de la casa editora una informació relativa als treballs de confecció de la pel·lícula, en la part de reconstrucció arqueològica que especialment ens interessa. A l'èxit de la nostra informació ha contribuït en gran manera la gestió del nostre amic en J. Vidal, gerent de la S. Select-Cine, que és la que ha presentat al públic barceloní *Els Deu Manaments*.

L'obra colossal de la construcció d'aquests escenaris i del moviment dins d'ell, de vastes multituds, ha anat a càrrec del famós escenògraf americà Cecil B. de Mille, veritable artista, procedent del camp de la escenografia teatral i autor d'altres notables produccions cinematogràfiques. Escollit l'escenari, on havia de representar-se l'exil del poble d'Israel a l'Egipte, i que fou, com hem dit, en les dunes de Guadalupe, sota el cel blau i pur de Califòrnia, Mille muntà el seu campament on habiten actors, comparses, fotògrafs filmadors, operaris constructors, i el servei de cuines, lavatges i seguretat que una població així acampada comporta. A l'entorn d'aquest centre

actiu del campament es van acumulant els materials per a l'obra, s'instal·len els obradors, es confeccionen els vestuaris, es munten els edificis, es modelen i s'emmotllen les grans estàtues dels colossos de 15 metres d'altura i de les esfinxs.

A través les fotografies d'aquesta informació pot veure's la marxa dels treballs d'aquesta escenografia

de practicables a tamany natural; treball enorme, on treballen centenars d'operaris, i on hom veu unida a la grandesa, la respectuosa adaptació de documents arqueològics, que han servit de base a la reconstrucció, fins allí on això és possible.

La pel·lícula té moments d'emoció dramàtica i de justesa d'ambient, que realment donen una sensació de

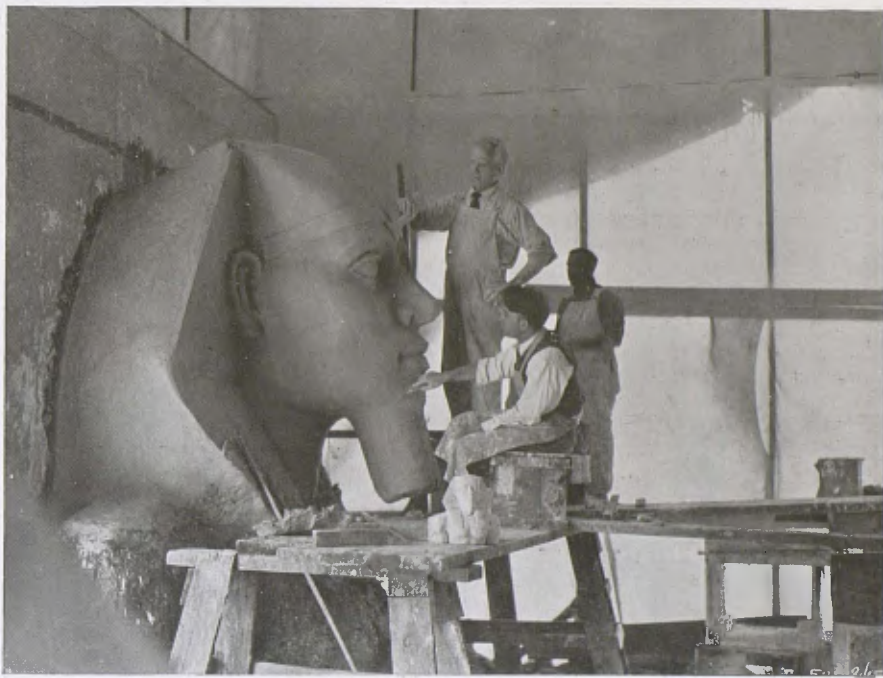
realitat forta. Potser anant a escatir les coses, no estariem conformes amb la fidelitat de tots els detalls de l'ornamentació i del vestuari, molt difícils de refer d'una manera absoluta, però d'impressió de la realitat, és en alguns instants corprenedora. Un d'aquests instants ens el dóna el carro faraònic en el moment d'empendre la cursa.

De l'esforç de l'obra, pel seu tamany, en donen idea les fotografies, on es veuen els operaris modelant la testa de la gran esfinx del saló reial, i les cames dels colossos de la porta del temple. Pel demés, era el nostre temps al qui tocava veure les colossals esfinxs egípcies transportades damunt la plataforma d'uns camions automòbils. Misterioses i majestoses, dalt d'aquests aparells moderns encara, blanques de guix com són, aguanten tota sa dignitat i grandesa.

Malgrat i el caràcter provisional d'aquestes construccions i estàtues, l'esforç de la seva realització el mostra la fotografia on es veu el treball d'emplaçament d'una d'aquestes esfinxs. Finalment, heu's aquí els operaris adreçant-se com un exèrcit al treball de construcció del temple egipci i dels carros egipcis, que en la pel·lícula els veurem córrer furients damunt les sorres, perseguint la comparsa del poble israelita fugitiu.

La manca d'espai ens ha impedit completar la informació gràfica d'aquesta reconstrucció arqueològica tan interessant des del punt de vista escenogràfic.

LLUQUET.

Els escultors modelant la testa dels colossos de la façana del temple escenogràfic.

Josep Beltran

PINTURA I DECORACIÓ

Major, 23. - SARRIÀ

BARCELONA

LLIBRERIA ANTIGA I MODERNA

Història de la Pintura Antiga Catalana

Cinc volums

EN PREPARACIÓ: Rnt. J. GUDIOL

Pintura Romànica a Catalunya

Reportatges d'Art

F. SERRA

Salmeron, 156, 2.^{ON}

BARCELONA

G. Homar

Mobles

Làmpares

Decoració

Antiguitats

Canuda, 4 BARCELONA

ACADEMIA BAIXAS
ENSENYANSA DE DIBUIX
Y PINTURA
PER AB-DOS SEXES
CARRER DE PI-D'1

GASETA DE LES ARTS

Petritxol, 8

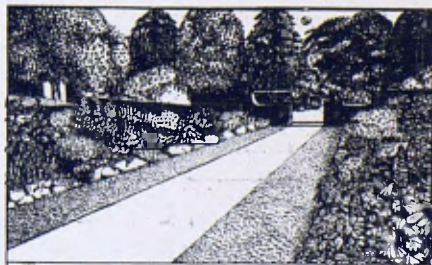
EDITORIAL POLIGLOTA

Subscripció Barcelona... 2 pessetes al mes

Id. fora ..... 2.75 id. id.

Número solt 1.25

APAREIX QUINZENALMENT

JARDINS PROJECTES CONSTRUCCIÓ DIRECCIÓ
ARTUR RIGOL
Pl. Tetuan, 18 • Barcelona • De 7 a 9 nit

JOIER

TEL. 813-S. P. GRANVIA, 643

BARCELONA

CASA FUNDADA L'ANY 1835

TOMÀS AYMAT

Manufactura de Tapisseries d'alt i baix llig i Catifes nuades a mà
RESTAURACIÓ D'ANTIC I MODERN • LA MANUFACTURA S'ENCARREGA DE PROJE-
CTAR EN ORDENACIÓ AL LLOC QUE S'HA DE DECORAR O ENCATIFAR O
BÉ EXECUTA SEGONS PROJECTE DEL QUE FA L'ENCÀRREC

Rius i Taulet, 21 • S. CUGAT DEL VALLÈS

TELÈFON : Sabadell 4020

El més gran assortit

en

Llibres d'Art

LLIBRERIA
SUBIRANA

Porta-ferrissa, 14 Barcelona

ANTIGA CASA A. OLIVA
FUNDADA EN 1883

T. Priu Mariné

Taller de daurats • Altars • Imatges
Decoració i reproducció en pasta
d'objectes d'art antic i modern
Casa especial per a la restauració
de retaules antics

Consell de Cent, 368
(entre Bruch i Girona) Barcelona

LONES, LONETES, LLANETES
I ALTRES TEIXITS

TOLDOS, VELAM, BANDERES
I SIMILARS

TENDES DE CAMPANYA
DE DIFERENTS MODELS

CONFECCIÓ DE TOTA CLASSE
DE TREBALLS DEL RAM

G. ESTAPÉ

PASSEIG DE SANT JOAN, 8

TELÈFON 203-S. P.

BARCELONA

Assegureu contra incendis

ELS VOSTRES MOBILIARIS QUE AMB ELS
OBJECTES D'ART, ANTICS I MODERNS,
QUE FORMEN PART DEL MATEIX,
ESTAN EN CONTINU PERILL
D'ESSER DESTRUÏTS

DIRIGIR-SE PER ESCRIT O PER TELÈFON A LA

Oficina Tècnica d'Assegurances
CAMIL GRAU

RONDA UNIVERSITAT, 6, 1er, 2^a
TELÈFON 4443 A. BARCELONA

CONSULTES I DADES EXCLUSIVAMENT
A L'ESTATGE DEL SOL·LICITANT

EXPOSICIÓ

Compra i Venda d'Antiguitats

J. Valenciano

Corribia, 2, pral. (Cant. Pl. Nova)
BARCELONA

LA PINACOTECA
de
GASPÀ ESMATJES

•• MARCS I GRAVATS ••
EXPOSICIONS PERMANENTS

Corts, 644 (entre P. Gràcia i Claris). Telèfon 5045 A.
BARCELONA

Escultura Decorativa i Gran Decoració

Joaquim Campaña

PROJECTES I MOBLES
ANTICS I MODERNS •
TREBALLS EN GUIX
MODELS PER A BRONZE

v v v

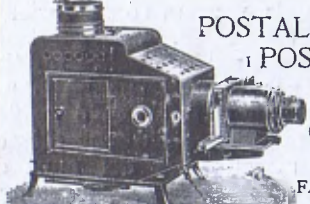
Taller: NÀPOLS, 307 BARCELONA (G.)
(ENTRE CÒRSEGA I INDÚSTRIA)

LLANTERNES

NOU MODEL

PER A PROJECTAR AMB PERFECCIÓ

POSTALS
I POSITIUS

CINES
PER A
FAMÍLIES

CUYÀS, Portal del Angel, 11 i 13.- BARCELONA

J. PLAXATS

Decorador

Successor de Cosme Maurell

Tallers i despatx: Girona, 152
Telèf. 1964 G. BARCELONA

DECORACIONS COMPLE- MOTLURES DE FUSTA
TES AMB GUIX STAFF REVESTIDES I ADORNA
Y PASTA FORTA PER DES AMB PASTA FORTA
A L'ORNAMENTACIÓ DE PRÒPIES PER A REQUA-
GRANS SALONS I HABI- DRES DE PARETS, MARCS
TACIONES EN TOTA MENA DE PORTES, ARRAPEA-
D'ESTILS DORS, ETC.

LLIBRES D'ART

PER LES ARTS DECORATIVES,
ARQUITECTURA • PINTURA
ESCULTURA • MOBLES
FERRORS, ETC., ETC.

Llibreria FABRE

Rambla Catalunya, 52 • Barcelona

MOBLES D'ART
DECORACIÓ
D'INTERIORS

R. Parcerisas

Plaça Letamendi, 34 • Telèf. 5201 A.

BARCELONA

REVESTIMENTS
DECORATIUS

DEKOR

Novíssima aplicació
de la URALITA a les
Arts Decoratives

REPRODUCCIÓ EN RESPATLLERS I
ARTESONATS DE LES TALLEES ANTIGUES
DE FUSTA EN LLURS TONS NATURALS

URALITA, S. A.

BARCELONA. PL. ANTONI LÓPEZ, 15
TELÈFONS 1644 A. - 848 A.

LLOC D'EXPOSICIÓ I VENDA:
PASSEIG DE GRÀCIA, 90 — SUCURSAL
TELÈFON 53 G.

TALLERS MECÀNICS DE FUSTERIA

Joan Ruiz

Successor de J. Calonja

FAÇANES • TENDES • ALTARS
DESPATXOS • MAGATZEMS, ETC., ETC.

FUSTERIA PER A EDIFICIS-PARQUETS

Roger de Flor, 141 - Passatge Tasso, 13
Telèfon: 785 S. P. BARCELONA

A. Badrinas

BARCELONA (G.) Taller: Neptú, 2
DR. RIZAL, 34 I 36 (PROP LA DIAGONAL)

Mobles moderns Marqueteries d'art
Fusteria fina

Decoració d'interiors Arts industrials

JOAN BUSQUETS

Casa fundada l'any 1840

MOBLES ARTÍSTICS DECORACIÓ
OBJECTES PER A PRESENT

Exposició, Despatx i Tallers:

Passeig de Gràcia, 36 = Tel. 5314 A. = Barcelona

ANTIGUITATS
D'ART

Call 28 PRAL.

(CARRER FERNANDO)
PLAÇA ST. JAUME

BARCELONA